

ORGANISATIE VOOR ZUIVER WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Men verzoekt ons opname van het volgende:

In Maart 1946 heeft de toenmalige Minister-President, Prof. Ir. W. Schermerhorn een Commissie in het leven geroepen, met de opdracht na te gaan, op welke wijze het zuiver wetenschappelijk onderzoek in Nederland het beste zou kunnen worden gestimuleerd.

Meer dan ooit besefte men na deze wereldoorlog hoe essentieel wetenschappelijk onderzoek is voor de welvaart van een volk in tijd van vrede en van oorlog en hoezeer Nederland bij vele andere landen achterstaat in de mate van steun, die hieraan gegeven wordt. Van stonde af aan is besloten het onderzoek bij de alpha-wetenschappen hierin mede te betrekken.

Deze Commissie is uitgegroeid tot een voorlopig onder het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ressorterende Voorlopige Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek (afgekort Organisatie Z.W.O.), bestuurd door een Voorlopige Raad van Bestuur, waarin thans zitting hebben:

Mr. H. J. Reinink, Voorzitter, Secr. Gen. Ministerie van O., K. en W.	
Drs. J. H. Banier, Secretaris, Ministerie van O., K. en W.	
Prof. Dr. S. T. Bok	Leiden
Prof. Dr. J. G. van der Corput	Amsterdam
Prof. Dr. W. J. D. van Dijk, B.P.M.	's Gravenhage
Prof. Dr. H. Dooyeweerd	Amsterdam
Prof. Dr. H. B. Dorgelo	Delft
Prof. Dr. G. Holst, President-Curator Technische Hogeschool,	
Mr. H. L. s' Jacob, Secr.-Gen. Ministerie van Financiën.	
Drs. E. G. Kohnstamm, Ministerie van Economische Zaken.	
Prof. Dr. V. J. Koningsberger	Utrecht
Prof. Dr. H. R. Kruyt, Voorzitter Organisatie T.N.O.	
Prof. Dr. J. P. Kruyt	Utrecht
Prof. Dr. J. M. W. Milatz	Utrecht
Prof. Dr. H. van Oyen	Groningen
Prof. Dr. W. R. J. Pompe	Utrecht
Prof. Dr. J. Tinbergen	Rotterdam
Prof. Dr. F. A. Vening Meinesz	Utrecht

De beslissingen van deze Raad worden voorbereid en uitgevoerd door de Directeur der Organisatie: Dr. P. A. Roelofsen.

Zodra de thans in voorbereiding zijnde Wet op het zuiverwetenschappelijk onderzoek zal zijn goedgekeurd, zal, evenals bij de Organisatie T.N.O. het geval is, de definitieve Organisatie Z.W.O. op zichzelf komen te staan onder een nieuwe Raad van Bestuur.

In opdracht van de Minister van Onderwijs adviseert, in afwachting daarvan, het Voorlopig Bestuur de Minister op welke wijze reeds thans het wetenschappelijk onderzoek kan worden gestimuleerd.

Voor 1946 en 1947 tezamen was voor dit doel een Rijksbijdrage van een miljoen gulden beschikbaar, terwijl voor 1948 waarschijnlijk een zelfde bedrag gevoteerd zal worden. Dit is niet veel voor het grote terrein der gehele Wetenschap, doch een begin is gemaakt en zodra de Organisatie aan haar doel blijkt te beantwoorden zal de Rijksbijdrage waarschijnlijk worden verhoogd tot — naar verwacht wordt — vijf miljoen gulden per jaar. Er wordt op gerekend, dat ook van particuliere zijde financiële steun zal worden verkregen, zowel van de zijde der industrie, als van particuliere fondsen.

Bij de besteding der gelden gaat het Voorlopig Bestuur uit van de opvatting, dat de bevordering van het wetenschappelijk onderzoek voor een groot deel moet plaats hebben aan reeds bestaande instellingen en speciaal aan die van het Hoger Onderwijs. Hierdoor immers wordt het onderzoek niet alleen op de meest economische wijze en onder het oog van reeds aanwezige deskundige leiders verricht, maar tevens wordt de mogelijkheid en de drang tot onderzoek bij de studerende gestimuleerd en daardoor de opleiding van onderzoekers verbeterd. Het belang hiervan gaat vaak uit boven het belang van het betreffende onderzoek zelf.

Indien het evenwel voor het verrichten van onderzoek op een bepaald gebied noodzakelijk is, dat zich hieraan een team van onderzoekers van verschillende opleiding en met een bijzondere combinatie van kostbare instrumenten, wijdt, kan de enig juiste oplossing zijn, hiervoor een speciaal instituut in het leven te roepen.

Uiteraard zal de Organisatie Z.W.O. zich bij de beoordeling van deze vragen laten voorlichten door commissies bestaande uit specialisten.

Het wetenschappelijk onderzoek kan op verschillende wijzen worden gesteund, bijvoorbeeld door:

- a) één of meermalen toelagen te verstrekken aan bestaande instellingen teneinde personeel in dienst te houden, of instrumenten aan te schaffen. De gesubsidieerde instelling kan zijn een bepaald laboratorium, maar ook een Stichting, waarvan het Bestuur bestaat uit de leiders van de verschillende laboratoria, welke op een bepaald gebied in Nederland werkzaam zijn.
- b) toelagen ter oprichting van nieuwe onderzoekingsinstituten, indien het onderzoek zich niet leent voor decentralisatie of om bijzondere redenen nergens anders ondergebracht kan worden.
- c) toelagen aan individuele onderzoekers om aan instellingen in binnen- of buitenland te kunnen gaan werken of te kunnen blijven werken aan belangrijk wetenschappelijk onderzoek.
- d) toelagen aan befaamde buitenlandse onderzoekers om hen in staat te stellen in Nederland te doceren of hun wijze van onderzoek te demonstreren.
- e) toelagen aan Nederlandse wetenschappelijke expedities.

Ter illustratie zij vermeld, dat in 1947 tot nu toe gesteund werden :

1. De Stichting voor Fundamenteel Onderzoek der Materie. Deze verricht kernfysisch onderzoek zowel gedecentraliseerd in fysieke laboratoria van Hoger Onderwijs, als in een speciaal kernfysisch instituut.
2. De Stichting „Mathematisch Centrum” dat o.a. met moderne machines wiskundig onderzoek zal doen in een speciaal instituut.
3. Een groot opgezet onderzoek in verschillende steden en gemeenten naar de criminaliteit en de moraliteit van het Nederlandse Volk tijdens en na de bezetting.
4. Fundamenteel onderzoek over en met het electronenmikroskoop.
5. Een sterrenkundige expeditie naar Kenya.
6. Een expeditie naar Afrika voor anthropologisch bloedonderzoek.
7. Verblijf van een bekend Amerikaans chemicus gedurende enige weken in Nederland.

Twaalf aanvragen zijn nog in behandeling, terwijl vier werden afgewezen.

Het is dus de voornaamste taak der Organisatie Z.W.O. om de beschikbare gelden te verdelen over de verschillende takken van wetenschap, zowel de Natuur-

wetenschappen als de Sociale en Geestelijke Wetenschappen en vervolgens binnen deze takken van wetenschap tot een deskundige keuze te komen uit de verschillende onderwerpen en onderzoekers, die de Organisatie hebben verzocht, voor steun in aanmerking te worden gebracht.

Vooraf thans, nu het beschikbare bedrag nog gering is, terwijl de behoefte aan wetenschappelijk onderzoek door de ontstane achterstand groot is, zullen vele aanvragen hetzij definitief, hetzij voorlopig moeten worden afgewezen.

Voor een juiste verdeling der gelden is het niettemin gewenst algemene bekendheid te geven aan het bestaan der Organisatie Z.W.O. en aan haar doel om een overzicht te verkrijgen van de onderzoekingen, die dringend gewenst worden geacht. Daarna kan uit de binnengekomen aanvragen een urgentie-programma worden samengesteld van belangrijke onderzoekingen op zuiver wetenschappelijk gebied, welke in de nabije toekomst steun verdienen.

De Voorlopige Raad van Bestuur der Organisatie nodigt daarom de Nederlandse wetenschappelijke onderzoekers uit om:

- a) mede te werken aan het geven van algemene bekendheid aan het bestaan en het doel der Organisatie Z.W.O.
- b) zich individueel of in groepsverband te beraden, welk zuiver wetenschappelijk onderzoek van zo uitnemend belang is, dat een subsidie-aanvraag gemotiveerd lijkt.
- c) suggesties in te dienen, welke voor het bereiken van het doel der Organisatie Z.W.O. van belang kunnen zijn.

Uitvoerig toegelichte aanvragen voor steun in 1948 dienen vóór 1 Januari 1948 te worden ingediend bij de Directeur der Organisatie, die men ook mondeling inlichtingen kan vragen. Zijn voorlopig adres is:

Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
Prinsessegracht 19, 's-Gravenhage, telefoon 183130.